

ու Եկեղեցին Պետութենէն պէտք է բաժնենք կ'ըսէ, բարենորոգում մտցնելու դիտաւորութեամբ: Մինչ մենք ղեկ հաստատուն Պետութիւն չունինք: Երիտասարդ Նոյաստանի արձագանքն է առ' որ ամիսներ առաջ կ'աղաղակէր արիւնոտ Հայաստանի երեսն ի վեր, ըսելով, թէ՛ «մենք արդէն տարբ տարիէ ի վեր Պետութիւնը Եկեղեցիէն բաժնիր ենք», կարծես մեր մարտիրոսները հեգնել ուզելով: Ասողք են մեր խումբ մը նորասէր գաղափարապաշտներու սկզբունքները որոցմով իբր թէ մեր Ազգին շուտափոյթ վերածնունդը պիտի կերտուի. սակայն Հայ ժողովուրդը նախընտրած է միշտ քան ո՛ր է ուրիշ նորոյթ, համարաշէն ապրիլ ու յառաջագիմել իր սրբանունէր կրօնորով ու Եկեղեցիով: Մերուսաններ, Հայր Մարգարիտներ փորձեցին հեթանոս սկզբունքներով ծաղկեցնել Հայաստանը ու կործանեցին: Մեծն Վարդան, Վահան, Մուշեղ Մամիկոնեաններ կեղեցիով ու իրենց կրօնասիրութեամբ մեծ եղան: Ու մեր քաղաքական մեծ բարեկարգութիւնը և գրականական ոսկեդարը, Ի. և Ե. դարերուն՝ ունեցանք Եկեղեցւոյ և Տէրութեան համաշէն գործակցութեամբը:

Հուսկ՝ փիւնիկի խմբագրութիւնը եզրակացուց թիւն մը պիտի ուզէ և առ պիտի ըլլայ իր գրական յաղթանակը՝ իր կեանքին երոտը տարուան սեմին վրայ: Իր քաջալեւրանքը արդէն իսկ իր գործներն են և իր առաջինէն վերջին թիւերուն մէջ ղեկավար գրագէտներուն մեծ գաղացումը շատ զգալի է, և իր դիրքին ու նպատակին ձկտելու գրական-գեղարուեստական ճշմարիտ ամսաթիւնն է. ունի խախտահարի յստակութիւն, լեզուական ճոխ մթերք. հոծ է զբախօսական կենսագրութիւններով ու մարդ յետին թիւը կարողալէ վերջ՝ անհամբեր կ'ակնդակուէ միւսին: Ան, արդէն շատ մը թերթեր գլեց անցաւ, խմբագրութիւնը կը խոտաւանայ կիսամսեայ ընդ թայց պիտի փափագէի որ փոխիկ ամսաթիւերը մնար, օրինակ ունենալով առջնիս փարիզի վերածնունդ ամսաթիւերին, վտիտ շաբաթթիւերը... Փիւնիկի մեր գրականութեան հորիզոնին վրայ նորածագ ստաղ մըն է, իր գեղատեսիլ ներբանագը աւելի ևս կը գեղարմիւնէ հայ փառքը: Բան մըն ալ որ հեշտ պիտի ըլլար մեզի՝ գործի միջավայրը գուտ մայրենի հողին վրայ տեսնալն էր, ասպնականիլ հոն՝ ուր ճիղն ու երկիրը տարբեր դաշնաւորութեան մ'ունին մեր գաղացումներուն հետ, ուր իրերը բոլոր Ազգին փակկացնող ու բորբոքող չեղտն ունին, ու այն տառն աւելի սրտազարա պիտի ըլլար գուցէ՝ փիւնիկի իրապաշտութիւնը:

Հ. Ա. ՏԵՕԼԵՆ

ԵՐԱՅԱՆԴՐԱՆԻՅՈՒՆ

ԲԱԶՄԱՎԷՊի մեր մաղթանքները գումար՝ Չորս ամի ամ շնորհաւորել ենք ցայսօր, կրկնապատկած բիւրիցս անգամ քաղցրալար, թող զայ տիրէ Հայքը բախտին խաղաղութիւնը:

Հ. ԳՐԵ. Ա.

ԲԱԿԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ

(Տես Բազմավէպ 1919 էջ 977)

Ճագարի օգտակարութիւնը

Թե՛ և ճագարն իւր վայրի վիճակին մէջ կրնայ այնպիսի մեծ ֆուսաներ պատճառել, բայց ընտանին ալ իւր բեղմնաւորութեամբ մեծ օգուտ և շահ կ'արտադրէ:

Ան՝ կու տայ միս, մորթ և մազ. իբրեւ մսի արտադրիչ՝ կը անուցանէ զմարդս, մասնաւորապէս միջակ և աղքատ դասակարգը, որ կրնայ լաւ օգտուիլ այս ամենաանդարար նիւթէս, որուն գինը՝ ուրիշ տեսակ միսերու համեմատութեամբ՝ շատ չափաւոր է, և միանգամայն ունի անդաւր կարողութիւնը ճիշտ միւսներուն չափ, որոնք յաճախ կրնան անմատչելի ըլլալ ամէն քսակի, իբրեւ կաշի և մազի արտադրիչ, շատ շահաւոր արուեստի մը դուռ կը բանայ ճագարի մորթը. թէ՛ մուշտակեղէնի և թէ՛ հիւսուածեղինաց գործածուելով, որով թէ մարդոց և թէ կանանց զգեստներ կը շինեն. և նոյն իսկ այս վերջին գեղարուեստին համար միայն, շատ դիւրին է ապացուցանել ճագարաբուծութեան օգտակարութիւնը, մտածելով որ ամէն տարի միլիոններով զուտ ոսկի դրամ կ'արտաձուի այն երկիրներէն՝ որոնք զուրկ են ճագարներէ, և կ'երթայ կը լեցնէ այն երկրին գանձը ուր՝ ճագարաբուծութիւնը ընդհանրացած է:

Ճագարաբուծութիւնը ո՛չ եթէ միայն ճարտարարուեստին կը նպաստէ այլ զարգացում կու տայ ուրիշ ճարտարարուեստներու ալ և շատ մը գործաւորաց ալ գործ և աշխատութիւն կը հայթայթէ: Ճագարաբուծութեան հետ առնչութիւն ունեցող արուեստներն են՝ զլխարկագործութիւն կամ խոյարարութիւն, մուշտակագործութիւն, կաշեգործութիւն, ներկարարութիւն, թաղեղեղործութիւն և ոստայնակութիւն:

Ամենամեծ խնդրանքը որ կայ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ, է կաշին և մուշտակը, որպէս զի նորոյթի քմահաճոյքը կատարուի: Այժմ ծնունդ առած է